

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 20.4.2009

KOM(2009) 170 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

**o uplatňovaní smernice Rady 2004/80/ES
o odškodňovaní obetí trestných činov**

[SEC(2009) 495]

SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o uplatňovaní smernice Rady 2004/80/ES o odškodňovaní obetí trestných činov

1. Úvod

Obete trestných činov v Európskej únii majú právo na spravodlivé a primerané odškodnenie za ujmu, ktorú utrpeli, bez ohľadu na to, kde v Európskom spoločenstve bol trestný čin spáchaný; Smernicou Rady 2004/80/ES o odškodňovaní obetí trestných činov¹ (ďalej len „smernica“) bol vytvorený systém spolupráce na uľahčenie prístupu obetí trestných činov k odškodneniu v cezhraničných situáciách. Systém funguje na základe systémov členských štátov na odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich územiach.

V článku 19 smernice sa uvádza, že Komisia má predložiť Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o uplatňovaní smernice do 1. januára 2009. Táto správa je splnením uvedenej povinnosti. Vzťahuje sa na obdobie od 1. januára 2006² do 31. decembra 2008³.

Na účely vypracovania tejto správy si Komisia vyžiadala štúdiu o uplatňovaní smernice, ktorú vypracoval zmluvný dodávateľ⁴. Hlavným cieľom štúdie bolo posúdiť súčasné štádium vykonávania smernice vo všetkých členských štátoch. Na tento účel zmluvný dodávateľ preskúmal:

- uplatňovanie smernice: posúdenie systémov odškodňovania na prevádzkovej úrovni,
- účinnosť smernice: určenie súvisiacich faktorov, predpisov a postupov (ak existujú), ktoré spôsobujú ťažkosti pri vykonávaní,
- obsah vnútroštátnych právnych predpisov: porovnanie systémov odškodňovania členských štátov; posúdenie súladu systémov odškodňovania členských štátov s ustanoveniami smernice.

Uplatňovanie smernice tiež bolo prerokované na zasadnutí ústredných kontaktných bodov vymenovaných členskými štátmi v súlade s článkom 16 smernice, ktoré bolo zorganizované v rámci Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci a uskutočnilo sa 23. októbra 2008.

¹ Ú. v. EÚ L 261, 6.8.2004, s. 15. Je potrebné uviesť, že právnym základom smernice je článok 308 Zmluvy o ES. Smernica je preto uplatniteľná vo všetkých členských štátoch vrátane Dánska, na ktoré sa takéto opatrenia Spoločenstva v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach prijaté v rámci hlavy IV Zmluvy o ES nevzťahujú.

² Podľa článku 18 ods. 1 smernice mali členské štáty implementovať smernicu najneskôr do 1. januára 2006.

³ Prílohy k správe sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie č.

⁴ Matrix Insight: „The application of Directive 2004/80/EC relating to compensation to crime victims EMPIRICAL REPORT, 12.12.2008, and Analysis of the application of Directive 2004/80/EC relating to compensation to crime victims SYNTHESIS REPORT“, 12.12.2008 (ďalej len „štúdia“). Štúdia je dostupná na adrese: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

Smernica a všetky informácie, ktoré poskytnú členské štáty na základe ustanovení smernice, sú k dispozícii v Európskom justičnom atlase pre občianske veci (ďalej len „atlas“)⁵.

2. HLAVNÉ PRVKY SMERNICE

V článku 1 smernice sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili, že obeť „úmyselného násilného trestného činu“ spáchaného v inom členskom štáte ako je členský štát, v ktorom má žiadateľ o odškodnenie zvyčajne trvalé bydlisko, má právo predložiť žiadosť o odškodnenie v tomto štáte. Príslušný orgán v členskom štáte, v ktorom má žiadateľ súčasné trvalé bydlisko, („asistenčný orgán“) pomáha žiadateľovi; jeho povinnosti voči obeti sú stanovené v článkoch 5 – 11 smernice. Asistenčný orgán nevykonáva žiadne posúdenie žiadosti. Toto posúdenie je ponechané orgánu členského štátu, v systéme ktorého obeť podáva žiadosť („rozhodujúci orgán“).

Od členských štátov sa tak vyžaduje, aby vytvorili asistenčné a rozhodovacie orgány a vymenovali ústredné kontaktné body (článok 3 ods. 1 a 2 a článok 16).

Asistenčné orgány sú zodpovedné za:

- informovanie potenciálnych žiadateľov o systéme odškodňovania (článok 4),
- pomoc žiadateľom pri vyplňovaní žiadostí o odškodnenie (článok 5),
- odosielania žiadostí rozhodovacím orgánom (článok 6),
- poskytovanie pokynov žiadateľovi v prípade, keď sa požadujú doplňujúce doklady (článok 8),
- zorganizovanie vypočutia, ak ho rozhodujúci orgán požaduje (článok 9).

Rozhodujúce orgány sú zodpovedné za:

- potvrdenie prijatia žiadosti, poskytnutie informácií o kontaktnej osobe zodpovednej za vybavenie žiadosti a uvedenie približného času, v ktorom bude prijaté rozhodnutie (článok 7),
- informovanie asistenčného orgánu a žiadateľa o rozhodnutí (článok 10).

V článku 12 ods. 1 smernice sa ustanovuje, že prístup k odškodneniu v cezhraničných situáciách by mal fungovať na základe vlastných vnútroštátnych systémov členských štátov pre odškodňovanie. Na účely stanovenia základných prvkov takýchto systémov sa v článku 12 ods. 2 ustanovuje, že všetky členské štáty „zabezpečia, aby ich vnútroštátne pravidlá ustanovovali existenciu systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach, ktorý zaručuje spravodlivé a primerané odškodnenie pre obeť“.

Členské štáty musia zabezpečiť, aby potenciálni žiadatelia mali prístup k zásadným informáciám o možnostiach požiadať o odškodnenie (článok 4). Odškodnenie musí vyplatiť príslušný orgán členského štátu, na území ktorého bol trestný čin spáchaný (článok 2). Administratívne formality by sa mali udržiavať na minimálnej úrovni

⁵

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/cv_information_en.htm.

(článok 3 ods. 3) a na odosielanie žiadostí a rozhodnutí by sa mali používať štandardné formuláre (článok 14).

3. UPLATŇOVANIE SMERNICE

V nasledujúcom oddiele sa uvádza prehľad rôznych aspektov uplatňovania smernice, a to najmä oznámenie transpozičných opatrení, súlad so smernicou, uplatňovanie a účinnosť smernice a vnútroštátnych systémov odškodňovania podľa článku 12. Okrem toho sa uvádzajú vykonávacie ustanovenia vyžadované v kapitole III smernice.

3.1. Oznámenie transpozičných opatrení

V súlade s článkom 18 ods. 1 mali členské štáty uviesť do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu so smernicou do 1. januára 2006⁶⁷.

Pätnásť členských štátov prijalo vnútroštátne transpozičné opatrenia pred uplynutím uvedenej lehoty: Bulharsko, Dánsko, Nemecko, Estónsko, Írsko, Španielsko, Francúzsko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Poľsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo. Oznámenia od ďalších siedmich členských štátov (Belgicko, Česká republika, Cyprus, Litva, Maďarsko, Portugalsko a Slovensko) boli doručené na začiatku roka 2006.

Komisia začala konanie o porušení podľa článku 226 Zmluvy o ES proti Grécku, Taliansku, Lotyšsku, Malte a Rumunsku pre neoznámenie v rokoch 2006 – 2007. Odvtedy už Taliansko, Lotyšsko, Malta a Rumunsko oznámili vnútroštátne transpozičné právne predpisy v súlade so svojou povinnosťou.

Grécko do dnešného dňa neoznámilo vnútroštátne transpozičné opatrenia pre túto smernicu. Európsky súdny dvor ho odsúdil v júli 2007⁸. Komisia začala konanie podľa článku 228 Zmluvy o ES proti Grécku v roku 2008; toto konanie v súčasnosti prebieha.

Transpozičné opatrenia oznámené členskými štátmi sú uvedené v prílohe 1.

3.2. Súlad so smernicou

Posúdenie súladu transpozičných opatrení s požiadavkami smernice nie je úplne dokončené kvôli neskorému doručeniu oznámení. Na základe v súčasnosti dostupných informácií je situácia takáto:

Články 1 – 3: Všetky členské štáty okrem Grécka a Talianska majú systémy, ktoré umožňujú obetiam podať žiadosť (článok 1), a vykonali články 2 – 3 (vytvorenie zodpovedných orgánov a administratívnych postupov). Zodpovedné orgány sú zverejnené v atlase⁹.

Článok 4: Informácie o opatreniach a metódach informovania potenciálnych žiadateľov sú k dispozícii v prípade 20 členských štátov. Členské štáty väčšinou poskytujú informácie o svojich systémoch odškodňovania prostredníctvom internetu,

⁶ Lehota pre Bulharsko a Rumunsko bola stanovená na 31. decembra 2006.

⁷ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie č.

⁸ Vec C-26/07, Komisia / Grécko, rozsudok z 18. júla 2007.

⁹ Sú tiež uvedené v kapitole 9.2 správy „Analysis of the application of Directive 2004/80/EC relating to compensation to crime victims – SYNTHESIS REPORT“ z 12. decembra 2008.

a to buď na vnútroštátnych webových stránkach, alebo v atlase. Pripravili tiež letáky a brožúry. Informačné opatrenia sú uvedené v prílohe 2¹⁰.

Články 5 – 10: V súčasnosti sú k dispozícii informácie o fungovaní postupov požadovaných v článkoch 5 – 10 smernice z 12 členských štátov: Českej republiky, Dánska, Írska, Španielska, Cypru, Lotyšska, Luxemburska, Maďarska, Portugalska, Fínska, Švédska a Spojeného kráľovstva.

Článok 11: Sedemnást' členských štátov prijíma žiadosti v iných jazykoch než vo svojom úradnom jazyku (jazykoch). Najčastejšie prijímaným cudzím jazykom je angličtina. Španielsko, Francúzsko, Luxembursko, Slovinsko a Slovensko umožňujú použitie len svojho úradného jazyka (jazykov). Informácie o jazykoch podľa jednotlivých členských štátov sú uvedené v prílohe 3¹¹.

3.3. Uplatňovanie a účinnosť smernice v praxi

O praktickom uplatňovaní smernice v jednotlivých členských štátoch sú k dispozícii len obmedzené údaje¹². Počet cezhraničných žiadostí podaných s pomocou asistenčného orgánu a počet prípadov, v ktorých rozhodujúci orgán konal, sú uvedené v tabuľke. Hlavným záverom je, že doteraz došlo len k veľmi malému počtu prípadov.

Členský štát	Počet cezhraničných žiadostí (konajúc ako asistenčný/rozhodujúci orgán) ¹³
Belgicko	1 prípad / 22 prípadov
Bulharsko	(zatiaľ žiadne údaje)
Česká republika	0 prípadov / 3 prípady
Dánsko	2 prípady / 2 prípady
Nemecko	(žiadne údaje)
Estónsko	3 prípady / 4 prípady
Grécko	(netransponované)
Španielsko	(žiadne údaje za asistenčný orgán) / 48 prípadov
Francúzsko	(žiadne údaje za asistenčný orgán) / 28 prípadov
Írsko	1 prípad / 31 prípadov
Taliansko	(orgány neexistujú)
Cyprus	(žiadne údaje za asistenčný orgán) / 2 prípady
Lotyšsko	2 prípady / 1 prípad
Litva	3 prípady / 0 prípadov
Luxembursko	0 prípadov / 1 prípad
Maďarsko	0 prípadov / 0 prípadov
Malta	0 prípadov / (žiadne údaje za rozhodujúci orgán)
Holandsko	39 prípadov / 3 prípady
Rakúsko	(žiadne údaje za asistenčný orgán) / 3 prípady
Poľsko	5 prípadov / 5 prípadov

¹⁰ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie č.

¹¹ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie č.

¹² V prieskume, ktorý vykonal zmluvný dodávateľ sa väčšina respondentov rozhodla neodpovedať na otázky o žiadostiach, žiadostiach o informácie, rozhodnutiach, vypočutiach atď. Údaje za celú EÚ sú preto v týchto oblastiach len približné.

¹³ Obdobia, ktorých sa dostupné údaje týkajú, sú rôzne. Číselné údaje vychádzajú zo štúdie a z informácií získaných na zasadnutí ústredných kontaktných bodov, ktoré sa uskutočnilo 23. októbra 2008.

Portugalsko	(žiadne údaje za asistenčný orgán) / 3 prípady
Rumunsko	1 prípad / 0 prípadov
Slovinsko	0 prípadov / 1 prípad
Slovensko	0 prípadov / 0 prípadov
Fínsko	6 prípadov / 1 prípad
Švédsko	7 prípadov / 14 prípadov
Spojené kráľovstvo	približne 100 prípadov / (žiadne údaje za rozhodujúci orgán)

Podľa štúdie sa zdá, že dôvodom nedostupnosti príslušných údajov je skutočnosť, že niektoré členské štáty implementovali smernicu len nedávno. Iné narazili na prekážky pri vykonávaní vrátane jazyka, nedostatočnej znalosti právnych systémov a postupov ostatných členských štátov a rozdielnych prístupov k rýchlosti a účinnosti. Respondenti tiež poukázali na nízky počet úspešných prípadov, ktoré by bolo možné využiť na zdieľanie skúseností.

Okrem štatistických výsledkov je možné na základe štúdie uviesť tieto zistenia:

3.3.1. Účinnosť smernice

Rozhodujúce a asistenčné orgány mali vo všeobecnosti pozitívny názor, pokiaľ ide o fungovanie súčasného systému, ako aj ústredných kontaktných bodov, používanie štandardných formulárov, jazyky a používanie komunikačných technológií. Relatívne nízka miera odpovedí však vyvoláva otázku, v akom rozsahu tieto respondenti systém v skutočnosti využívali.

Rozhodujúce a asistenčné orgány väčšinou hodnotili svojich partnerov ako efektívnych. Len niekoľko respondentov sa o svojich oficiálnych partneroch vyjadrilo kriticky. Pozitívne hodnotené boli aj ústredné kontaktné body.

Žiadatelia však mali k postupu oveľa menej pozitívny postoj než orgány. Postup je podľa ich názoru komplikovaný a časovo náročný. Za hlavné problémy označili jazykové bariéry, nedostatok informácií a chýbajúce právne poradenstvo. Zdá sa tak, že napriek požiadavkám stanoveným v článku 11 smernice sú jazykové bariéry – a komunikácia vo všeobecnosti – naďalej veľkým problémom v rámci postupu podávania žiadostí.

3.3.2. Pracovná záťaž a rozhodnutia

Odhad približného počtu žiadostí podaných na základe smernice v celej EÚ počas obdobia, ktorého sa táto správa týka, je veľmi nízky, ako to vyplýva z uvedenej tabuľky. Zdá sa však, že počet žiadostí, vypočutí a žiadostí o informácie sa značne zvýšil medzi rokmi 2006 a 2008. Napriek nárastu počtu žiadostí zostala miera úspešnosti približne na rovnakej úrovni (približne 10 %). Podľa štúdie došlo k výraznému zvýšeniu požadovaných aj vyplatených súm v absolútnom vyjadrení. Pokiaľ ide o vyplatené sumy vyjadrené ako percentuálny podiel z požadovaných súm, tieto sa značne líšia v závislosti od roku a miesta.

3.3.3. Organizácia a komunikácia

Štúdia naznačuje, že schopnosť spracovávať a odosielať žiadosti a rozhodnutia je v jednotlivých častiach Európskej únie veľmi rozdielna. Odoslanie žiadosti trvá v priemere približne štyri týždne a prijatie žiadosti rozhodujúcim orgánom zhruba dva týždne. Vybavenie žiadosti o doplňujúce informácie môže trvať až štyri mesiace.

Zdá sa, že používanie komunikačných technológií prispelo k zvýšeniu počtu vypočutí, avšak nie výrazným spôsobom. V roku 2006 bolo vypočutých približne 10 % žiadateľov a v roku 2007 to bolo 19 %. Prípady, v ktorých by použitie telekonferencie alebo videokonferencie spôsobovalo ťažkosti, sú zriedkavé. Významná menšina rozhodujúcich orgánov (1/4) tiež bola ochotná používať elektronickú poštu a fax.

Nakoniec, väčšina respondentov vyjadrila svoju spokojnosť v súvislosti s používaním jazyka. Značná menšina (približne 1/4) však vyjadrila určité obavy a bolo navrhnutých viacero spôsobov na zlepšenie situácie, vrátane využívania tlmočníkov s daným materinským jazykom.

3.3.4. *Miera odradenia*

Na základe dôkazov dostupných v kontexte štúdie je pravdepodobné, že len relatívne malý počet obetí sa usiloval o uplatnenie nároku na cezhraničné odškodnenie.

Medzi možné vysvetlenia patrí neinformovanosť o existencii systémov a neochota nadviazať kontakt s agentúrou, ktorá prijíma žiadosti (asistenčný orgán). Okrem toho súvisiace faktory – vnímané jazykové bariéry, neexistencia centrálného zdroja informácií a zapojenie dvoch agentúr – mohli tiež viesť k vysokej miere odradenia v priebehu procesu žiadosti o odškodnenie¹⁴.

3.4. **Vnútroštátne systémy odškodňovania (článok 12)**

3.4.1. *Existencia vnútroštátnych systémov odškodňovania*

V článku 12 sa v prvom rade vyžaduje, aby v členských štátoch existoval vnútroštátny systém odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach.

Zdá sa, že túto povinnosť splňajú všetky členské štáty okrem Grécka.

3.4.2. *Udalosti vedúce k vzniku ujmy, na ktoré sa systémy vzťahujú, a „spravodlivé a primerané odškodnenie“ požadované v článku 12*

Štúdia a webová stránka Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci¹⁵ obsahujú veľké množstvo informácií o vnútroštátnych systémoch odškodňovania. Nasledujúci oddiel obsahuje prehľad súčasného fungovania vnútroštátnych systémov odškodňovania s ohľadom na dva zásadné aspekty, konkrétne s ohľadom na otázku „udalostí vedúcich k vzniku ujmy“ a otázku „spravodlivého a primeraného odškodnenia“.

Všetky členské štáty okrem Grécka poskytujú odškodnenie obetiam úmyselných trestných činov proti osobám. Pokiaľ ide o príbuzných obetí úmyselných trestných činov proti osobám, ktoré vedú k smrti obeť, je počet systémov, ktoré zahŕňajú smrteľné zranenia, v porovnaní s počtom systémov, ktoré ho nezahŕňajú, v pomere 2:1. Väčšina členských štátov vylučuje neúmyselnú ujmu či už v prípade obetí alebo ich príbuzných.

Veľká väčšina členských štátov poskytuje odškodnenie v prípade zranenia aj smrti osoby. Veľká väčšina z nich tiež do svojich systémov zahŕňa chorobu a psychickú ujmu.

¹⁴ Ďalšie dôvody vysokej miery odradenia (t. j. vysokej miery prípadov, v ktorých žiadatelia upustili od uplatnenia nároku), ktoré majú všeobecnejší charakter, možno nájsť v štúdiu.

¹⁵ http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_gen_en.htm.

Vo väčšine prípadov môžu byť na odškodnenie oprávnené obeť aj ich blízki príbuzní (v prípade trestného činu zabitia).

Všetky členské štáty okrem dvoch stanovujú lehotu na vyplnenie a podanie žiadosti o odškodnenie a väčšina (3:1) umožňuje za určitých okolností uvedenú lehotu predĺžiť. Tieto okolnosti sa vzťahujú najmä na zdravotné následky trestného činu na danú obeť.

Naopak väčšina členských štátov (2:1) nestanovuje žiadnu minimálnu sumu odškodnenia a v prípade tých štátov, ktoré ju stanovujú, sa toto minimum značne líši.

Keďže žiaden zo systémov nestanovuje ukončenie trestného konania alebo určenie totožnosti páchatel'a ako podmienku oprávnenosti, v takmer všetkých systémoch sa vyžaduje, aby obeť oznámila trestný čin polícii. Pokiaľ ide o stanovenie lehoty na podanie takéhoto oznámenia, je počet systémov, ktoré takúto lehotu ustanovujú, a tých, ktoré ju neustanovujú, takmer rovnaký. V prípadoch, keď je lehota ustanovená, sú systémy opäť takmer presne rozdelené v otázke, či je možné lehotu predĺžiť alebo nie.

V podstate všetky systémy obsahujú ustanovenie, že v prípade obetí, ktoré určitým spôsobom prispeli k okolnostiam, za ktorých utrpeli ujmu, môže dôjsť k zníženiu odškodnenia alebo k úplnému zamietnutiu ich žiadosti. Naopak vo veľkej väčšine systémov (4:1) obeť, ktoré majú záznam v registri trestov, nie sú z tohto dôvodu (úplne alebo čiastočne) vylúčené z odškodnenia.

V rámci prieskumu bola respondentom položená otázka, či sa domnievajú, že ich systémy poskytujú, v súlade s požiadavkou smernice, „spravodlivé a primerané odškodnenie“. Na túto otázku odpovedala menej než polovica rozhodujúcich orgánov. Tie, ktoré odpovedali, tvrdili, že ich systémy túto normu spĺňajú.

Respondentom bola položená séria otázok týkajúcich sa posúdenia a rozsahu odškodnenia, ktoré ich systémy poskytujú. V prípade väčšiny respondentov (2:1) je posúdenie odškodnenia založené na ich vnútroštátnych právnych predpisoch týkajúcich sa odškodnenia v prípade ujmy na zdraví alebo smrti osoby. V niektorých systémoch sa využíva sadzba, ktorá určuje finančnú hodnotu konkrétnych zranení.

Okrem nepeňažnej ujmy veľká väčšina systémov poskytuje odškodnenie za finančnú ujmu v dôsledku zranenia (napr. strata na zárobku) a väčšina poskytuje odškodnenie v prípade dlhodobejšej zdravotnej nespôsobilosti. Podobne väčšina systémov ustanovuje odškodnenie závislých osôb za nepeňažnú (úmrtie blízkej osoby) aj peňažnú ujmu (strata dávky pre závislú osobu).

Vo väčšine systémov (4:1) je vo všetkých prípadoch stanovená horná hranica celkového odškodného. Systémy sú však napoly rozdelené v otázke, či by mala byť stanovená horná hranica odškodnenia za stratu na zárobku.

Žiadateľ môže byť odškodnený z dvoch ďalších zdrojov: prvým je náhrada získaná od páchatel'a trestného činu. Vnútroštátne právne predpisy môžu ustanovovať, že agentúra zodpovedná za prijímanie žiadostí preberá občianskoprávny nárok obeť voči páchatel'ovi trestného činu. Podľa prieskumu mierna väčšina vnútroštátnych systémov nevyžaduje, aby obeť vykonal primerané kroky na získanie náhrady od páchatel'a. Druhým zdrojom je vedľajšie odškodnenie, ktoré môže byť vyplatené štátom, zamestnávateľom žiadateľ'a alebo na základe poisťných zmlúv, ktoré daná osoba sama uzatvorila. V tejto súvislosti sa respondenti zhodli, že systémy sa môžu usilovať predchádzať dvojitému odškodneniu.

Hoci sú systémy odškodňovania zložité a ich charakteristiky sa v jednotlivých členských štátoch líšia, zdá sa, že všetky členské štáty, ktorých sa prieskum týkal, zriadili fungujúci systém odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov.

Pokiaľ ide o požiadavku týkajúcu sa spravodlivého a primeraného odškodnenia, respondenti sa v rámci prieskumu zhodli na tom, že v členských štátoch bol dosiahnutý značný stupeň súladu s ustanovením vyžadujúcim „spravodlivé a primerané odškodnenie obetí úmyselných násilných trestných činov“:

- Všetci respondenti uviedli, že obetiam úmyselných násilných trestných činov sa poskytuje odškodnenie.
- Väčšina členských štátov vylučuje zo svojho systému odškodňovania neúmyselnú ujmu.
- Veľká väčšina členských štátov poskytuje odškodnenie v prípade zranenia aj smrti osoby.
- Existuje tiež zhoda v tom, že choroba a psychická ujma by mali byť zahrnuté do systémov.
- Minimálna norma, podľa ktorej by na odškodnenie mali byť oprávnené obeť aj ich blízki príbuzní (v prípade trestného činu zabitia), je vo veľmi veľkej miere dodržiavaná.
- Všetky rozhodujúce orgány okrem dvoch uviedli, že stanovujú lehotu na vyplnenie a podanie žiadosti o odškodnenie.
- V podstate všetky systémy obsahujú ustanovenie, že v prípade obetí, ktoré prispeli k okolnostiam, za ktorých utrpeli ujmu, môže dôjsť k zníženiu odškodnenia alebo k úplnému zamietnutiu ich žiadosti.
- Veľká väčšina zastáva názor (ktorý nie je navrhnutý v minimálnych normách), že obeť, ktoré majú záznam v registri trestov, by nemali byť z tohto dôvodu vylúčené z odškodnenia.
- Veľká väčšina systémov poskytuje odškodnenie za finančnú ujmu v dôsledku zranenia a väčšina poskytuje odškodnenie v prípade dlhodobejšej zdravotnej nespôsobilosti.
- V niektorých systémoch sa využíva sadzba, ktorá určuje finančnú hodnotu konkrétnych zranení.
- Vo väčšine systémov je vo všetkých prípadoch stanovená horná hranica celkového odškodného.

4. VYKONÁVACIE OPATRENIA PODĽA KAPITOLY III SMERNICE

Podľa článku 13 ods. 1 sú členské štáty povinné zaslať Komisii podrobné informácie týkajúce sa zoznamov asistenčných a rozhodujúcich orgánov, jazykov uvedených v článku 11, informačných opatrení podľa článku 4 a formulárov žiadostí o odškodnenie.

Všetky požadované informácie zaslalo 13 členských štátov: Belgicko, Česká republika, Dánsko, Írsko, Francúzsko, Lotyšsko, Maďarsko, Holandsko, Rakúsko,

Portugalsko, Slovensko, Švédsko a Spojené kráľovstvo. Ostatné členské štáty ešte musia niektoré informácie doplniť.

Komisia na tomto základe vytvorila príručku obsahujúcu uvedené informácie v súlade s článkom 13 ods. 2. Príručka je preložená do všetkých jazykov a uverejnená na internete v atlase. Pravidelne sa aktualizuje na základe následných doplnení a zmien oznámených členskými štátmi.

Štandardné formuláre na odosielenie žiadostí a rozhodnutí uvedené v článku 14 boli zavedené dňa 19. apríla 2006 rozhodnutím Komisie 2006/337/ES¹⁶.

Ústredné kontaktné body uvedené v článku 16 sa stretli raz, a to dňa 23. októbra 2008.

5. ZÁVERY

Na základe uvedených zistení Komisia dospela k týmto záverom týkajúcim sa uplatňovania smernice:

- Pokiaľ ide o vnútroštátne systémy odškodňovania požadované smernicou, zdá sa, že členské štáty poskytujú spravodlivé a primerané odškodnenie obetiam úmyselných násilných trestných činov. Zdá sa, že v tomto ohľade existuje v členských štátoch značný stupeň súladu.
- Pokiaľ ide o procedurálne aspekty smernice pre cezhraničné prípady, rozhodujúce a asistenčné orgány majú väčšinou pozitívny názor, pokiaľ ide o fungovanie súčasného systému vrátane ústredných kontaktných bodov, používania štandardných formulárov, jazykov a používania komunikačných technológií. Žiadatelia však majú oveľa menej pozitívny postoj k postupu podávania žiadostí než orgány. Podľa mnohých z nich je postup komplikovaný a časovo náročný a jazykové bariéry – a komunikácia vo všeobecnosti – predstavujú významnú prekážku zjednodušenia postupu podávania žiadostí o odškodnenie.

Komisia sa preto domnieva, že fungovanie smernice by sa malo zlepšiť s ohľadom na tieto aspekty jej uplatňovania:

- Členské štáty by sa mali usilovať zhromaždiť údaje o uplatňovaní smernice, aby bolo možné lepšie posúdiť účinnosť postupu.
- Členské štáty by mali, pokiaľ je to možné, zabezpečiť, aby bolo občanom poskytnutých viac informácií o smernici a vnútroštátnom systéme odškodňovania, pretože sa zdá, že len málo potenciálnych žiadateľov pozná svoje práva.
- Členské štáty by tiež mali zabezpečiť dodržiavanie jazykových požiadaviek stanovených v smernici, aby bol postup pre žiadateľov čo najefektívnejší.
- Nakoniec, je dôležité, aby kľúčové prvky vnútroštátnych systémov odškodňovania boli jasné a transparentné. To sa týka najmä otázky, ktoré trestné činy a ktoré ujmy sú do systémov zahrnuté. Atlas a webová stránka Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci už obsahujú veľké množstvo informácií o vnútroštátnych systémoch odškodňovania. Malo by sa však zvážiť, či je potrebné vyvinúť úsilie o ďalšie zlepšenie informácií o smernici

¹⁶

Ú. v. EÚ L 125, 12.5. 2006, s. 25.

a o vnútroštátnych systémoch odškodňovania, ktoré sú dostupné na uvedených webových stránkach.

Z dôvodu krátkeho obdobia a s tým súvisiacej obmedzenej praktickej skúsenosti s uplatňovaním smernice Komisia nenavrhne zmeny a doplnenia smernice, ale domnieva sa, že jej vykonávanie je možné zlepšiť na základe súčasných ustanovení. Komisia okrem toho využije svoje právomoci vyplývajúce zo zmluvy, aby prinútila členské štáty doplniť prípadné nedostatočné opatrenia.

